

Verkenning podiumkunsten en kunstonderwijs: Vlaams-Nederlandse samenwerking en uitwisseling

CVN wil graag met u op zoek naar de bilaterale nut en noodzaak van optimale samenwerking in een kunstwereld die per definitie grensontkennend - en daardoor nog veel weidser - is dan de Vlaams-Nederlandse context. Tegelijkertijd zijn er vele redenen én kansen om de Vlaams-Nederlandse belangen binnen, maar vooral ook buiten de Lage Landen te verstevigen.

"We vissen in dezelfde vijver van studenten, docenten, en publiek. Wederzijdse verschillen in benadering en waardering van deze groepen is contraproductief. Dat moet en kan beter!"

Bepaal met ons de scope van dit onderzoek: het woord is aan u.

CVN ontvangt signalen vanuit de sectoren **podiumkunsten** en **kunstonderwijs** over de manier waarop de Vlaams-Nederlandse samenwerking en uitwisseling verloopt. We vissen in dezelfde vijver van studenten, docenten, en publiek. Wederzijdse verschillen in benadering en waardering van deze groepen is contraproductief.

CVN wil in deze adviestrajecten de relevantie van deze berichten toetsen en, indien nodig, praktische aanbevelingen voor verbeterde uitvoering van beleid formuleren. In de eerste plaats richt CVN zich hierbij op de situatie binnen de Lage Landen; in tweede instantie ook richting Derde Landen. Deze intentie werd door de Commissie in het **Werkprogramma 2013-'14** vastgesteld.

Doel van de verkenning

Na een eerste literatuuronderzoek en analyse van het staand beleid in Vlaanderen en Nederland te hebben verricht, wenst CVN haar bevindingen te toetsen aan uw expertise.

“Stelt CVN de juiste vragen?”

“Is de thematiek actueel en relevant?”

“Liggen hier mogelijkheden voor praktische aanbevelingen voor de uitvoering van beleid?”

Deze vragen staan centraal in de **Verkenning podiumkunsten en kunstonderwijs: Vlaams-Nederlandse samenwerking en uitwisseling**.

CVN beoogt aan elk van de sectoren **podiumkunsten** en **kunstonderwijs** een afzonderlijk adviestraject te wijden. Tegelijkertijd is er sprake van dwarsverbanden. Om de afbakening van zowel de twee separate trajecten als een eventuele focus op de dwarsverbanden in beeld te krijgen, wil CVN bij haar eerste meeting een breed samengestelde groep experts consulteren.

CVN plant de oplevering van het preadvies voor het najaar van 2014.

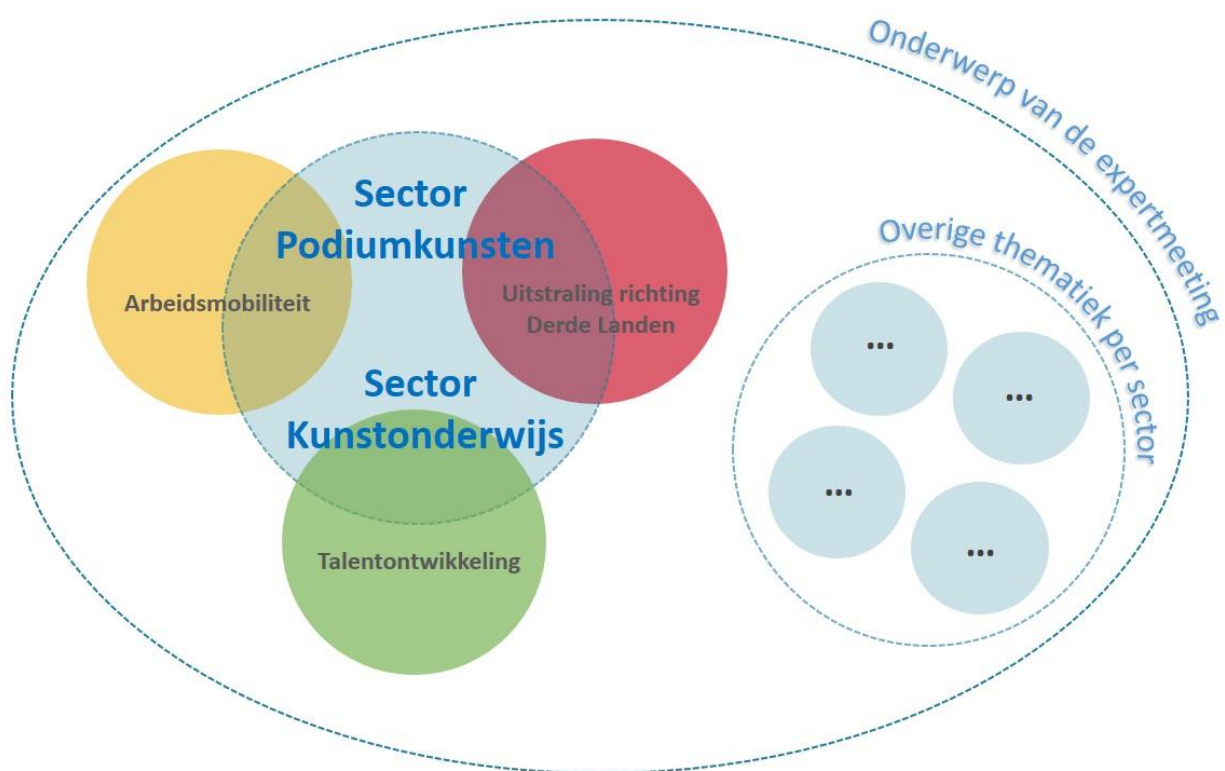
Beoogde uitkomst van het traject

Indien de behoefte aan verbeterde samenwerking in de sectoren **podiumkunsten** en **kunstonderwijs** zal blijken te bestaan, formuleert CVN hiertoe aanbevelingen. Deze zullen, in de vorm van een beleidsadvies, gericht worden aan de Vlaamse en Nederlandse regeringen.

Vertrekpunt bij de formulering van de uiteindelijke aanbevelingen is steeds de vraag waarom de overheid over zou moeten gaan tot een wijziging van beleid of uitvoering. Omdat het extra kansen voor samenwerking biedt? Kosten reduceert? Economische groei mogelijk maakt? Private stakeholders kansen biedt in een tijd dat overheden genoodzaakt zijn te bezuinigen? Deze en andere relevante vragen vormen het perspectief van waaruit het uiteindelijke advies tot stand komt.

Het onderwerp van de verkenning in beeld

CVN heeft het adviesterrein verkend en stelt onderstaand overzicht van thematiek voor. Het is **een non-exclusieve opsomming: vatbaar voor toevoegingen en verbeteringen.**

Thema 1: arbeidsmobiliteit

Professionals die hun activiteiten grensoverschrijdend ontplooiën, lopen aan tegen verschillen in regelgeving. Sociaal, fiscaal en op andere gebieden. Dit geldt ook voor professionals werkzaam in de culturele sector, wat niet altijd bevorderlijk werkt voor hun arbeidsmobiliteit en de mogelijkheden voor het ontplooiën van ondernemerschap, wat het cultuurbeleid nu juist beoogt te stimuleren.

1. Binnen de Lage Landen

Binnen de Lage Landen hanteren Vlaanderen en Nederland eigen regelgeving. Professionals die over de grens actief zijn, krijgen met belangrijke verschillen te maken. Er dringen zich al snel vragen op zoals: Hoe zit het met de vergoedingen die je ontvangt voor werk in het buitenland? Ben je belastingen, sociale bijdragen of btw verschuldigd? Wanneer is het nodig in bezit te zijn van een visum, beroepskaart of arbeidskaart?

Onderzoeksvragen

- Zijn er noemenswaardige verschillen tussen de regelgeving in enerzijds Nederland en anderzijds Vlaanderen?

Zo ja:

*Leiden de verschillen in regelgeving tussen Vlaanderen en Nederland belemmerend ten aanzien van de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit van Vlaamse en Nederlandse **podiumkunstprofessionals**, en daarmee ten aanzien van hun ondernemerschap?*

Zo ja:

*Is er voor dit aspect van de professionele praktijk aandacht in het **kunstonderwijs** ter voorbereiding van studenten op de arbeidsmarkt?*

Zo ja:

Is het mogelijk om tot werkafspraken te komen tussen Vlaanderen en Nederland die belemmeringen opheffen en ondernemerschap ruim baan geven?

2. **Richting Derde Landen**

Een van de regelgevingsaspecten die in het oog springen, is de fiscale. Aan welke overheid belasting afgedragen dient te worden over beloning, verschilt per land waar de professionele activiteit ontplooid wordt: afhankelijk van de onderling afspraken tussen landen in de vorm van belastingverdragen, draagt de kunstprofessional af in het gastland dan wel het thuisland. Het is niet altijd eenvoudig de correcte, en ook meest gunstige werkwijze te identificeren.¹ Werkt dit belemmerend voor de activiteiten van Vlaamse en Nederlandse kunstprofessionals in Derde Landen?

Onderzoeksvragen

- Leidt verschillende regelgeving in Derde Landen tot belemmering van het ondernemerschap van Vlaamse en Nederlandse **podiumkunstprofessionals** in het buitenland?

Wat zijn de ervaringen van **podiumkunstprofessionals** met veel activiteiten over de grens?

Biedt het,

- **kunstonderwijs** voldoende informatie over werken in het buitenland, als praktische voorbereiding van studenten op de toetreding tot de arbeidsmarkt?

¹ Zie ook: Boekman 80 'Kunst over de grens'. Artikel 'Buitenlandse optredens en belastingen. Nederlandse kunstenaars worden gestimuleerd in het buitenland te werken, maar wat als ze vervolgens dubbel belasting moeten betalen?' door Dick Molenaar.

Thema 2: uitstraling richting Derde Landen

Vlaamse en Nederlandse **podiumkunstprofessionals** werken al lange tijd intensief en met goede resultaten samen. Voorstellingen uit het andere land zijn aan beide kanten van de grens een vast bestanddeel geworden in het aanbod.

Onderzoeksvragen

- Zijn de successen van deze uitwisselingen en het aanbod voldoende ontsloten richting het publiek in Derde Landen?

Het **kunstonderwijs** vormt een belangrijk onderdeel van de voorbereiding van toekomstige cultuurprofessionals op de internationale beroepspraktijk die de podiumkunsten en andere culturele sectoren vandaag kenmerkt. Door grensoverschrijdende samenwerking en uitwisseling kunnen Vlaanderen en Nederland op dit vlak binnen Europa een voortrekkersrol spelen. De kwaliteitsmonitoring voor het onderwijs is reeds gezamenlijk georganiseerd in de vorm van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).

Onderzoeksvragen

- Levert samenwerking op onderwijs en talentontwikkeling een bijdrage aan de uitstraling van Vlaanderen en Nederland, *The Low Countries*, richting Derde Landen?

Zo ja:

Benutten Vlaanderen en Nederland in voldoende mate de mogelijkheid om binnen Europa een voortrekkersrol te spelen?

Thema 3: talentontwikkeling

In haar visienota [Cultuur beweegt. De betekenis van cultuur in een veranderde samenleving](#) zet de Nederlandse minister van cultuur Bussemaker talentontwikkeling centraal: kwetsbaar en tegelijkertijd van groot belang voor de dynamiek in de cultuursector en onze internationale positionering.

"De doorstroming van talent is altijd al kwetsbaar, maar helemaal in tijden van economische crisis en bezuinigingen"

"Podia die geraakt worden door de bezuinigingen spelen eerder op safe dan dat ze jong en onbekend talent op het podium vragen."

Bron: 'Bussemaker zet in op auteursrechten en talentontwikkeling', nieuwsbericht op www.nu.nl (16 januari 2014)

Waar het Nederlandse beleid zich op toptalent richt, heeft Vlaanderen in het verleden voornamelijk ingezet op talentontwikkeling in de bredere zin van het woord. De conceptnota's cultuureducatie [Groeien in cultuur](#) en [Doorgroeien in cultuur](#) beantwoorden de nood aan meer transversale beleidsaandacht voor cultuureducatie.

Onderzoeksvragen

- Hoe functioneert het staand beleid op unilateraal niveau?
- Wat kunnen Vlaanderen en Nederland van elkaar leren op vlak van talentontwikkeling. Welke goede praktijken bestaan er aan weerszijden van de grens en hoe kunnen we deze met elkaar verbinden?

Overige thematiek per sector

Ten aanzien van de podiumkunstensector:

Thema 4:² Subsidiëringssystematiek en -beleid

a. Financieringssystematiek van podia

De accenten in het subsidiebeleid in Nederland liggen op bepaalde vlakken anders dan in Vlaanderen. Zo verschilt de verhouding tussen programmabudgetten en productiebudgetten. In het kader van samenwerkingen en uitwisselingen over de grens heen is het interessant om na te gaan hoe de twee subsidiesystemen op elkaar aansluiten.

Voorbeeld Sinds de beleidswijziging van 2011 hebben Nederlandse podia een programmabudget dat weinig ruimte biedt voor promotie van ingekochte producties. Dit is voor meestal in Nederland relatief onbekend Vlaamse artiesten ongunstig (“Onbekend maakt onbemind”).

Onderzoeksvragen

- Hoe functioneert het staand beleid op unilateraal niveau?
- Welke effecten heeft het staand beleid op bilaterale samenwerkingsverbanden?
- Werken de verschillen in financieringssystematiek van de podiumkunstensector in enerzijds Vlaanderen en anderzijds Nederland belemmerend ten aanzien van de mogelijkheden voor podiumkunstprofessionals om over de grens actief te zijn?

Zo ja, kan de financieringssystematiek in Vlaanderen en Nederland geharmoniseerd worden?

b. Subsidievoorwaarden

De voorwaarden die Nederlandse en Vlaamse overheden en fondsen stellen aan subsidieverstrekking, zijn van invloed op de verhouding tussen vraag en aanbod op de markt voor culturele productie en programmering. Waar in Vlaanderen de subsidievoorwaarden rechtstreeks verbonden zijn aan het door de organisatie zelf opgestelde meerjarige beleidsplan wordt er in Nederland gewerkt met prestatie-instrumenten (speelverplichtingen).

Voorbeeld De hoogte van het aantal speelverplichtingen (aanbod), zou niet in verhouding staan tot de afname die podia en festivals financieel kunnen dragen (vraag).

Onderzoeksvraag

- Welke invloed hebben subsidievoorwaarden op de verhouding tussen vraag en aanbod van culturele producties in Vlaanderen en Nederland?
- Zijn er (positieve dan wel negatieve) effecten meetbaar op de mate waarin grensoverschrijdende uitwisseling plaatsvindt tussen de podiumkunstensectoren in Vlaanderen en Nederland?

² Zie ook vergelijkbare stellingen in CVN beleidsadvies ‘Samenwerking en uitwisseling Nederland-Vlaanderen betreffende podiumkunsten en muziek’ (22 februari 2006).

c. Subsidieverstrekking op verschillende niveaus

Subsidie wordt vanuit verschillende overheidslagen uitgekeerd, elk gebonden aan eigen regelgeving. Dit geldt voor zowel lokale als grensoverschrijdende culturele activiteiten. Naast de subsidieprogramma's van fondsen en overheidsdepartementen, hebben de Ambassade, het Consulaat en de Vertegenwoordiging in veel gevallen een (klein) budget beschikbaar voor de ondersteuning van culturele activiteiten. Recent gaven zowel Vlaanderen als Nederland aan de structuren te willen vereenvoudigen en beter op elkaar te laten aansluiten.³

Onderzoeksvraag

- Klopt de stelling dat subsidieverstrekking door verschillende overheidslagen de aanvrager confronteert met een veelheid aan verschillende soorten regelgeving?
- Klopt het dat de beschikbaarheid van verschillende subsidiebudgetten bij verschillende 'loketten' (departementen, fondsen, ambassades, consulaten, vertegenwoordigingen) suboptimaal inzichtelijk is voor aanvragers?

Zo ja:

Indien subsidieverstrekking op enkele plaatsen geconcentreerd zou worden; welk effect heeft de beperking tot een of enkele loketten voor de totaal te vergaren som subsidie per aanvrager?

Thema 4: Informatievoorziening

In de podiumkunsten wordt al lange tijd intensief en met goede resultaten tussen Vlaanderen en Nederland samengewerkt. Voorstelling uit het andere land zijn aan beide kanten van de grens een vast bestanddeel geworden in het aanbod. Het huidige beleid in Vlaanderen en Nederland hecht veel belang aan cultuurparticipatie. Daarnaast wordt cultureel ondernemerschap en professionalisering steeds belangrijker waarbij kennis over de markt, waartoe het buitenland behoort, essentieel is.

a. Richting het publiek (publieksbereik)

Is er voldoende aanbod van Vlaamse producties in Nederland en vice versa en is dat aanbod voldoende bekend bij het publiek?

Onderzoeksvraag

Binnen de Lage Landen

- Hoe is de grensoverschrijdende informatievoorziening over het culturele aanbod georganiseerd?
- Is het aanbod aan de andere kant van de grens voldoende ontsloten?
- Is er cijfermateriaal beschikbaar over het aantal cultuurbezoeken over de grens?

Richting Derde Landen

- Is het aanbod van de podiumkunstensector in Vlaanderen en Nederland voldoende ontsloten richting het publiek in Derde Landen?

³ Zie ook: Brief van minister Bussemaker (Cultuur) met voorstellen voor kwaliteitsverbetering van het stelsel van culturele instellingen, gepubliceerd op 1 november 2013.

b. Richting organisaties

Door de professionalisering en internationalisering van de artistieke praktijk is er in de kunstensector behoefte aan basisinformatie over de juridische, zakelijke en administratieve aspecten van de beroepspraktijk en ondernemerschap.

Wat steun- en informatiepunten betreft zien we de laatste tijd veel beweging. Zo werd in Nederland per 1 oktober 2013 het Bureau Promotie Podiumkunsten (BPP) opgegeven en in Vlaanderen werd aangegeven de Kunstensteunpunten BAM, VTi en Muziekcentrum Vlaanderen samen te voegen tot één Kunstensteunpunt.⁴

Onderzoeksvraag

- Hoe is de informatievoorziening naar organisaties toe georganiseerd op unilateraal niveau en welke informatie stellen deze ter beschikking?
- Wat is het effect van deze informatievoorziening op eventuele samenwerkingen en uitwisselingen tussen Vlaanderen en Nederland binnen de podiumkunsten?
- Hoe is de informatievoorziening naar organisaties toe georganiseerd op bilateraal niveau en welke informatie stellen zij ter beschikking?

Thema 4, 5, ...

Eventuele toevoegingen op bovenstaande thematiek zijn welkom.

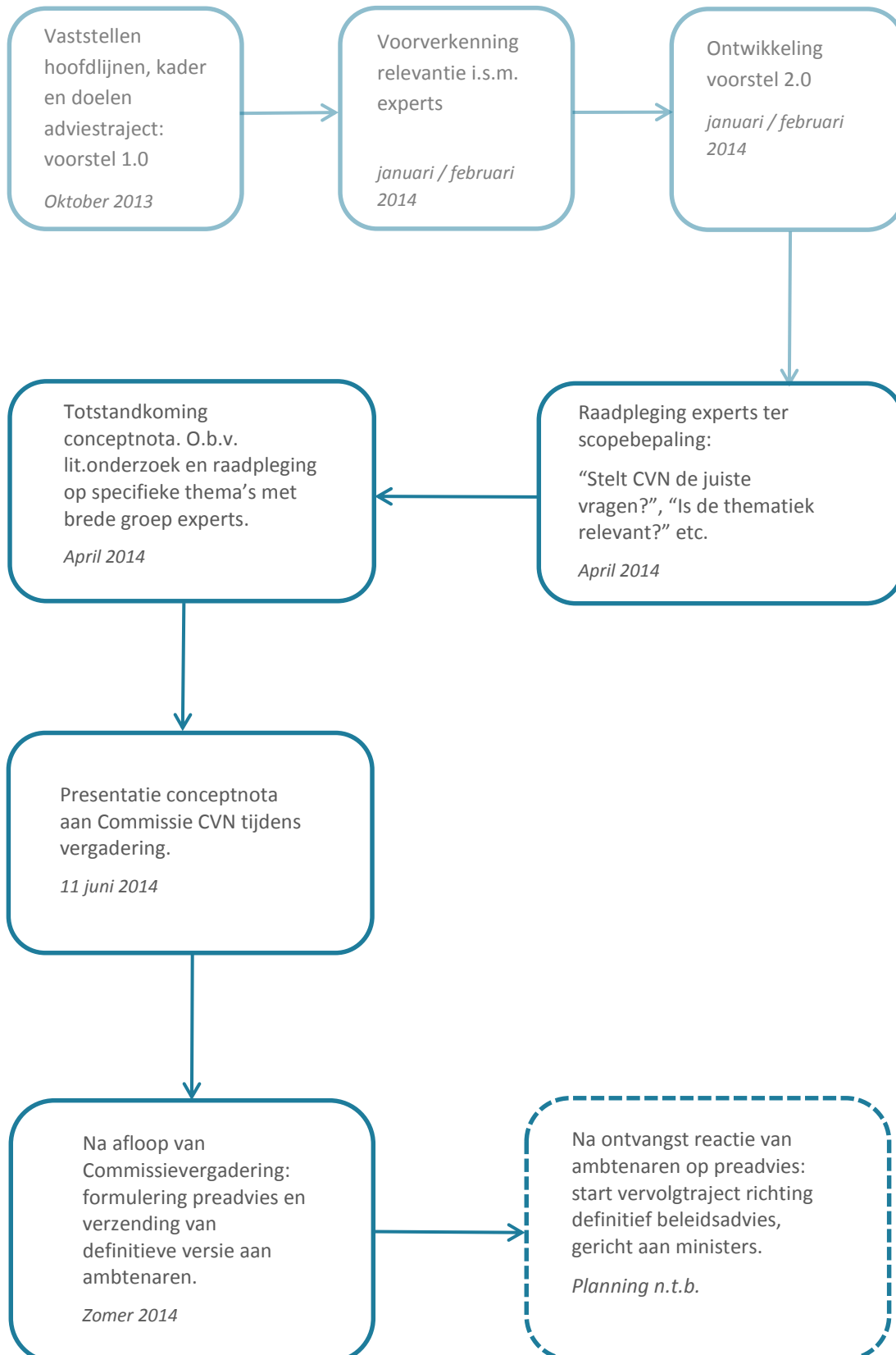
Ten aanzien van de kunstonderwijssector:

Nader te identificeren.

⁴ Zie ook: [het laatste Kunstendecreet van de Vlaamse Overheid](#).

Procesbeschrijving

CVN bereidt de totstandkoming van het advies voor door middel van onderstaand proces.

Verkenning podiumkunsten en kunstonderwijs: Vlaams- Nederlandse samenwerking en uitwisseling

Dit is een uitgave van de Commissie
Cultureel Verdrag Vlaanderen – Nederland
(CVN).

Leopoldstraat 6
BE-1000 Brussel
E: commissie@cvn.be
W: www.cvn.be

Het is toegestaan (delen van) de inhoud van
deze publicatie te citeren of te verspreiden,
mits daarbij CVN en deze publicatie als
bronnen vermeld worden.

Aan deze publicatie kunnen geen rechten
ontleend worden.

Brussel, maart 2014

Bekostigd door:

Het Nederlandse Ministerie van
Buitenlandse Zaken;

het Departement internationaal
Vlaanderen.

CVN ziet toe op de uitvoering van het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland dat in 1995 werd ondertekend. Binnen het kader van dit verdrag dient CVN kansen en belemmeringen voor samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland te signaleren en de benutting van die kansen ook te stimuleren.

CVN is onafhankelijk en adviseert de Vlaamse en Nederlandse regeringen gevraagd en ongevraagd over actueel bilateraal beleid inzake de vier verdragsthema's cultuur, onderwijs, wetenschap en welzijn.